

TALLINNA POLÜTEHNIKA

TPI PARTEIKOMITEE. REKTORAADI. KOMSOMOLIKOMITEE. AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 29—30 (1289—90)

Reede, 21. oktoober 1988

Hind 3 kop.

TÄHISTASIME TPI 52. AASTAPÄEVA

Tallinna Polütehnilise Instituudi osast IME kontseptsioonis ja selle realiseerimises

Prof. P.-K. Budig TPI audoktori lindiga.

Foto: H. PUTK

14. oktoobrikuu päeval tulime kokku aulasse pidulikule aastapäevaaktusele, mille kolm kõige olulisemat sündmust olid:

- * prof. Mereste kokkuvõtlik ja ülevaatlilik sõnavõtt instituudi muutuvast elust,
- * Karl-Marx-Stadti Tehnikaülikooli professori Peter-Klaus Budigi promotsioon,
- * olümpiavõitja Tiit Soku austamine.

Professor Mereste sõnavõtu avaldame järgmises lehes. Seoses toimunud olümpiavõitjate piduliku vastuvõetuga ei saanud T. Sock aktusel osaleda, kuid tedagi pidasid tipikad meeles sooja aplausiga. Kolmanda kursuse majandus-üliõpilasele kuulub tänutäheks tubli saavutuse eest TPI medal «Mente et manu» ja auaadress, mis antakse talle üle lähemal instituudi nõukogul.

Järgnevalt veidi pikemalt meie instituudi vastsest audoktorist. Varem on see tiitel antud neljale inimesele: 1938. a. K. Pätsile ja J. Laidonerile ning 1986. a. prof. Kajasaarile ja prof. Vamosile.

Professor Peter-Klaus Budig, kelle TPI Nõukogu 20. septembril s.a. valis meie audoktoriks, on Saksa DV Karl-Marx-Stadti Tehnikaülikooli elektrotehnikateaduskonna dekaan ning elektrimasinate ja -ajamite kateedri juhataja, ühtlasi ka Saksa DV Teaduste Akadeemia korrespondentliige ja Saksa DV Tehnika-koja viitsepresident. Ta on sündinud 15. juulil 1928. a. Görlitzis, lõpetanud Dresdeni Tehnikaülikooli ja töötanud pärast seda palju aastaid tööstuses, sealhulgas suurem osa ajast Dresdeni elektrimasinatehase «Sachsenwerk» peainsenerina. Alates 1968. aastast töötab ta Karl-Marx-Stadti tehnikaülikoolis, kus organiseeris elektrotehnikateaduskonna automaatikasektsiooni (ühte sektsiooni kuulub Saksa DV kõrgkoolides mitu kateedrit) koos maailmaklassi kuuluva elektrimasinate laboratooriumiga, kuni 1984. aastani oli ta selle sektsiooni direktor.

Palju jõudu ja edu selles töös, mida audoktoridiplomis nimetatakse «Eesti NSV ja Saksa DV teadlaste rahvusvahelise koostöö edendamiseks»!

Piduliku päeva lõpetas vääriliselt rektori vastuvõtt Glehni loosis. Päev varem olid sealsamas oma aastapäevapeo pidanud ka üliõpilased.

Kinnitatud TPI Õpetatud Nõukogu koosolekul 18.10.1988. a.

0. Üldpõhimõtted.

0.1. TPI õppejõudude, üliõpilaste ja teadurite kollektiiv on seisukohal, et Isemajandava Eesti idee realiseerimine võib saavutada täit edu üksnes sel juhul, kui rahvamajandus pöörduv näoga teaduse poole ehk teiste sõnadega: kui võetakse algusest peale kindel kurss teaduse ja tehnika nüüdissaavutuste rakendamisele ja edasiarendamisele, ja kui seda kursi ei järgita mitte ainult sõnades, vaid ka järjekindlates tegudes — kõigi bürokraatlike arengupiirangute kõrvaldamisega, teaduse ja sellele baseeruva tehnika arendamise ainlise ja finantsilise tagamisega.

0.2. Perioodil, mil toimub üleminek seniselt majandusmehhanismilt IME tingimustesse, omab otsustavat tähtsust tööstus-, ehitus- ja transportettevõtete ümberseadistamisprogrammide väljatöötamine. TPI, omades kompetentseid tehnika- ja majandusteadlasi, on nõus enda peale võtma vastavate kvantifitseeritud programmide väljatöötamise korraldamise. Sellesse töösse on lisaks kodumaistele teadusasutustele vajalik kaasata välismaa konsultatsioonifirmasid, sealjuures eesti päritoluga välisspetsialiste. Eeldades kogu Balti regiooni isemajandamisele üleminekut, vajab see töö veel ka Läti ja Leedu NSV-s koostatavate arenguprogrammidega koordineerimist.

0.3. Näha ette, et Eestisse rajatavate suurte tehnikaobjektide planeerimine, projekteerimine ja realiseerimine toimuks TPI ja vabariigi teiste teadusasutuste ekspertide osavõtul.

0.4. Meie päevade maailmas ei saa rääkida teaduslik-tehnilisest progressist ilma kaasaegse kõrghariduseta. See määrab ära TPI osa nii IME kontseptsiooni edasisel täiustamisel kui ka sellesse võetud eesmärkide realiseerimisel. Seoses Eesti NSV majandusliku säväänsuse taastamisega ja isemajandamise põhimõtetele üleminekuga peame vajalikuks TPI kui kõrgkooli ja teadusasutuste töö efektiivsuse üldise tõstmise seisukohalt senises teaduse- ja kõrghariduspoliitikas järgmisi muudatusi:

0.4.1. Anda ENSV juhtivatele kõrgkoolidele (TRÜ ja TPI) täielik autonoomia oma õppe- ja teadustöö korraldamiseks. Vastuvõtu- ja suunamisplaanide koostamine anda kõrgkooli pädevusse.

0.4.2. Lõpetada kõrgkoolides ja akadeemia uurimisasetustes tehtava töö kunstlik eraldamine; kõrvaldada kõik juriidilised, finantsilised ja muud kitsendused, mis takistavad teaduslike uurimisasetuste teadu-

rite töötamist õppejõududena kõrgkoolis ja õppejõudude töötamist teadusasutustes mis tahes vormis (kohakaasus, lepingud, tunnitasu alusel tehtav töö jne.);

0.4.3. suurendada kõrgharidusele kulutatavaid summasid sellise kaalutlusega, et nende osatähtsus vabariigi rahvatulust tõuseks lähema viie aasta jooksul samale tasemele kui arenenud tööstusriikides;

0.4.4. silmas pidades vajadust suurendada järjekindlalt teadusmahuka tootmise osatähtsust, tõsta toodete kvaliteeti ning tagada nende konkurentsivõime üleliidulisel ja välisriikidele tagada tehnilise kõrghariduse taseme järsk tõstmine. See eeldab sellekohase riikliku eriprogrammi koostamist, mis oleks tagatud piisavate ressurssidega ning suurte volitustega programminõukogu moodustamist, kes jälgiks ja suunaks selle programmi sihipäraselt elluviimist;

0.4.5. astuda rahvusvaheliste kõrgkooliorganisatsioonide liikmeks, arendada õppejõudude, üliõpilaste ja teadurite tihedaid õppe- ja teadusalaseid sidemeid välismaa teadusasutuste ja kõrgkoolidega kõrgima võimalikes vormides (lähetused, vahetus, individuaalsõidud). Jõuda seleni, et juhtivatel õppejõududel ja teaduritel oleks alaline luba sõita mis tahes neile sobival ajal ilma aeganõudvate formaalsusteta mis tahes välisriiki, et kontakteeruda kas teaduslikel või pedagoogilistel eesmärkidel seal teda erialaselt huvitavate üksikteadlaste või teaduskollektiividega;

0.4.6. lahendada TPI-le katsetehase ja Tallinna tehnoloogiaküla rajamise probleem, et tagada sellega tehniline baas instituudi teadurite poolt loodud uute toodete katsetootmise organiseerimiseks, tehnoloogilisteks uuringuteks ning üliõpilastele vajalike töö- ja uurimiskogemiste omandamiseks.

0.5. Silmas pidades TPI kui kõrgtasemelise ja mitmekülgse kõrgema õppe- ja teadusasutuse tegeliku iseloomu ja seda tüüpi teaduskeskuste rahvusvahelist nimetraditsiooni, taastada TPI-le endine nimetus TALLINNA TEHNIKAÜLIKOO, ТАЛЛИННСКИЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ, ТТУ.

1. Muudatused õppetöös.

1.1. Suunata õppetöö IME programmi realiseerimisele, s.t. Eesti NSV rahva looduskeskkonna-, sotsiaalsete- ja majanduslike vajaduste rahuldamisele. Selleks tuleb teha muudatusi nii õppetöö korraldamises kui ka sisus. TPI peab ühenduses IME programmi teostamisega muutama edaspidi oma profiili senisest veel mitmekülgsemaks ja paindlikumaks. Selleks tuleb arendada välja uusi erialasid, laiendada

võimalusi kitsamaks spetsialiseerumiseks (profileerimiseks) vanematel kursustel või mõne täiendava kitsama eriala (kalalaku) omandamiseks põhieriala kõrval, samuti kasutada ka võimalusi saata üliõpilasi pärast esimese kursuse lõpetamist TPI-s teistesse vennasvabariikidesse ja välisriikidesse edasi õppima. Väljapoole Eesti NSV-d õppima suunatavatel noortel nõuda eesti keele oskust, suurendada vabariiklikku stipendiumi.

1.2. Kogu Eesti NSV-s vajaliku tehnikakõrgharidusega kaadri ettevalmistus panna TPI-le ja EPA-le. Immigratsiooni vähendamise eesmärgil pidada kinni põhimõttest, et teistest liiduvabariikidest võib Eestisse alatisele tööle värvata ainult tiptasemega ning kõrgeima kraadiga insenere ja muud spetsialiste, kes on vajalikud konkurentsivõimelise toodangu tarnimiseks välisriikidele.

1.3. Minna üle süsteemile, mille kohaselt kõigile TPI-s õpetatavatele erialadele koostatakse õppeplaanid teaduskondades vastavalt Eesti vajadustele ja kinnitatakse instituudi nõukogus; õppeprogrammid koostatakse kateedrites ja kinnitatakse teaduskonna nõukogus, kelle otsus on lõplik. Näha ette, et kõrgemal seisvad ametkonnad ei tohi sekkuda õppetöö sisusse ja korraldamisse.

1.4. Rakendada erialainete osas laialdast individuaalõppeplaanide süsteemi võimaldamaks üliõpilastel viia õpitavate erialade nomenklatuur vastavusse tulevase töökoha vajadustega. Alustada osa stantsionaarsete üliõpilaste spetsialiseerumise välissidemete ja määndärinduse alal. (Süvendada tehnikaüliõpilastele majanduslike ja juriidiliste ainete õpetamist.

1.5. Laiendada üliõpilaste praktika- ja stažeerimisvõimalusi kodu- ja välismaa tipp-tehnoloogiaga ettevõtetes. Praktika vahetuse paremaks korraldamiseks ehitada instituudile hotellitüüpi ühiselamu välispraktikantide majutamiseks ja astuda koostöösse rahvusvahelise üliõpilaste vahetust korraldava organisatsioonidega (LAESTE jt.). Tagada edaspidi igale edukale üliõpilasele vähemalt üks õppetööstarbeline väliskomandeering (praktika, semester, õppeaasta jne.); õppejõududele vähemalt üks välisstažeering või loominguine semester iga 5-aastase tööperioodi kohta.

1.6. Muuta spetsialistide ettevalmistus kaheastmeliseks, kus vähem võimekad üliõpilased omandavad tehniku või tööstusinseneri ja edukad diplomeeritud inseneri kutse; majandusteaduskonnas vastavalt ökonomisti ja diplomeeritud

majandusinseneri või majandusteadlase kutse. Lubada Eesti NSV-s kasutada ameti- ja töökohanimetust «insener» ainult kõrgkoolidiplomit omavatel isikutel. Ettevõtte tellimisel ja finantseerimisel koolitada üksikuid üliõpilasi või gruppe kuni 6 aastat, keskendudes viimasel aastal kitsamale erialale vastavalt tulevase töökoha vajadustele ja eriotstarbele.

1.7. Üliõpilaste materiaalse olukorra parandamiseks ja defitsiitsete erialade õppimise motivatsiooni suurendamiseks maksta neile kõrgendatud eristipendiumi (kuni 70% inseneri keskmisest palgast vastavas majandusharus) fondist, kuhu teevad sisse makseid TPI-st spetsialiste saavad ettevõtted ja organisatsioonid. Minna üle sellisele korrale, mille kohaselt ettevõtte on õigus suunata oma stipendiaatidena TPI-sse noori kohe pärast keskkooli lõpetamist koos vastava lisastipendiumiga.

1.8. Suhtuda täiesti eitavalt üliõpilaste kohustuslikku osavõttu õppetöö ajal toimuvatest hooajalistest põllumajandus- ja linnatööstusest. Üliõpilase kõige tähtsam kohustus on saada heaks spetsialistiks, milleks ta peab kulutama õppeaja jooksul kogu oma aja ja energia.

1.9. Seada eesmärgiks soetada kõigil TPI erialadel piisav emakeelne originaalne õppekirjandus ja tagada võimalus selle kirjastamiseks. Reorganiseerida kirjastusosakond iseisevaks TPI kirjastuseks. Kõrgkooliõpikute väljaandmisest riiklikele kirjastustele tekivad kahjumid katta riigieelarvest kõrgharidusele ette nähtud summadest. Varustada ka teedrid metoodiliste materjalide kiirpaljundamiseks vajalike seadmetega.

1.10. Suurendada akadeemilist nõudlikkust üliõpilaste hindamisel. Loobuda väljalangevusprotsendist kui õppetöö kvaliteedi näitajast. Lubada üliõpilasi akadeemilisele puhkusele ka omal soovil.

1.11. Nõuda kõigilt TPI lõpetajalt korraldada eesti, vene ja inglise (saksa) keele oskust. Soodustada üliõpilaste ja õppejõudude keeleõpinguid (kursused, grupi- ja individuaalkonsultatsioonid, keelelaagrid, välismaal stažeerimine keele omandamise eesmärgil jms.).

1.2. Taastada meesüliõpilaste sõjalise ettevalmistuse selline kord, mis ei häiri hariduse järjepidevat omandamist.

1.13. Eriteadlaste taseme tõstmiseks ja paremaks spetsialiseerimiseks luua TPI teaduskondade ja ettevõtete või asutuste ühiseid laboratooriumi ja õppekeskusi. Jätkata baaskaadrite ja filiaalide rajamist ettevõtete juurde.

1.14. Täiendada TPI erialade vastavate inseneride ja majandusteadlaste kvalifikatsiooni tõstmise ja täiendusõppe süsteemi, muutes selle kõrgharidusega eriteadlaste pidevõppeks. Korraldada mitmesuguse kestusega kursusi kõrgharidusega eriteadlaste ümberkvalifitseerimiseks siduserialadele, s.t. korraldada regulaarne sidusõpe. Luua instituudi Täiendusõppe Keskus.

1.15. Aktiveerida mitmesuguste akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonide loomist.

1.6. Taotleda TPI-le õigus võtta kaitsmisele kandidaadi- ja doktoriväitekirju ja anda teaduslikke kraade ja kutseid kõrgkooli nõukogu poolt määratud erialadel ilma kohustusliku kinnitamiseta või muud laadi vahelesegamiseta kõrgete haldusorganite poolt. Näha ette, et dissertatsioonid võib esitada ja kaitsa TPI nõukogu loal eesti, vene, inglise või mõnes muus keeles. Kraade ja dotsendikutsed pole kõrgematel ametkondadel vaja kinnitada. Professorikutses annab TPI nõukogu ettepanekul Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees (president).

2. Teadustöö ümberkorraldustest

2.1. Lageda üleliidulise alluvusega ettevõtete ja uurimis- asutuste ENSV-le allutamist IME realiseerimise põhitingimuseks. Tõdeda, et suur osa ENSV tööstusest on madala

tehnilise ja tehnoloogilise tasemega, toodang struktuurilt Eestile sobimatu ja madala konkurentsivõimega. Pidada otstarbekaks ettevõtete ümberprofileerimise, väikeetevõteteks jaotamise või sulgemise üle otsustamiseks moodustada tähtsamate tootmisharude kaupa ekspertnõukogud, kuhu kaasata TPI teadlased.

2.2. IME kontseptsioonide üheks aluseks on tööstuse arendamine teadusmahuka ja maailmatasemel konkurentsivõimelise toodangu baasil. Sellega peab kaasnema teadusuuringute senisest märksa ulatuslikum ja sihispärasem integreerimine vabariigis.

TPI ja tema teaduskonnad kutsuvad koos muude Eesti teadusorganisatsioonidega ellu ekspertkomisjonid, täpsustamaks IME-le orienteeritud tähtsaimaid teadusuuringuid vastavate uurimisprogrammide projektidena, mis igakülgset arvestaks erinevate erialade uurijate kaasahaaramist probleemide teraviklikuks läbitöötamiseks nii võimaliku toodangu kui ka tehnoloogia osas.

TPI-l tuleks osaleda uurimisprogrammide väljatöötamisel:

- aparaaditööstuses
 - biotööstuses
 - ehituses
 - ehitusmaterjalide tööstuses
 - elektroonikatööstuses
 - energeetikas
 - keemiatööstuses
 - maavarade kaevandamisel
 - masinaehituses
 - puidutööstuses
 - toiduainetetööstuses
 - transpordis ja sides
 - veemajanduses jne.,
- aga ka Eesti isemajandamise majandusliku ja sotsiaalse arengu teadusprobleemide läbitöötamisel.

2.3. Arendada tihedat koostööd loodava Eesti Inseneriliiduga insenerkonna konsolideerimiseks ja aktiveerimiseks, inseneritöö prestiiži ja populaarsuse tõstmiseks ning insenerkonna teadmiste uuendamiseks ja laiendamiseks.

2.4. TPI teaduskonnal:

- uurimistöö plaanide koostamisel eelistada IME probleemistikule orienteeritud teematikat;
- organiseerida koostööd TPI teaduskondade vahel komplekssete projektide läbitöötamiseks IME tarbeks;
- süvendada rahvusvahelisi teadus- ja tootmissidemeid ja teabevahetust;
- organiseerida rahvusvahelisi insener-tehnoloogilisi ja konsultatsioonifirmasid;
- luua teadustulemuste kiiremaks evitamiseks teaduskondade juurde väike- ja ühisettevõtteid;
- teadus-tehnilise ja sotsiaalse arengu fondist finantseerida esmajärjekorras IME kontseptsiooniga seonduvaid fundamentaal- ja perspektiiv-uuringuid;
- uurida nõudlust selgitamaks TPI väljatöötluste (vt. lisa 1) evitamise perspektiive ja mahtusid.

2.5. Pidada otstarbekaks seoses IME programmiga avada 1989. a. täiendavalt järgmised uurimisteemad:

1. ENSV energiasüsteemi režiimide optimaalne juhtimine.
2. ENSV veevarude ratsionaalne ja kompleksne kasutamine (koos Looduskaitse Komiteega).
3. Uue põlvkonna väikepuhas- tite väljatöötamine põllumajanduslike reovete puhastamiseks.
4. ENSV rahvastiku elatus- maksumuse indeksi arvutus- metoodika väljatöötamine ja kasutamine vabariigi sotsiaal- majanduslikus juhtimises.
5. Efektsete psühholoogiliste meetodite väljatöötamine tööprotsessi optimeerimiseks.
6. Kõrgkooliteaduse isemajandamise laiendamine.
7. Tööjõu kvaliteedi tagamise ja tööaktiivsuse suurendamise teed IME tingimustes.

2.6. Teha ettepanek luua ENSV-s kaasaegne toiduainete kontrollsüsteem. Süsteemi loomise kaasata TPI teadlased.

LISA 1 TPI-LT IME-LE

A. Väljatöötatud seadmed ja aparaadid

1. Tribomeetrilised mõõteseadmed (vibrotribomeeter BT-1, tsentrifugaaltribomeeter T-1) materjalide kulumiskarakteristikute määramiseks.
2. Hapnikuanalüsaator OKSI-MET — veekogude hapnikurežiimi mõõtmiseks laboratooriumis ja välitingimustes.
3. Vedeliku kulumõõturid (MOMENT-007 voolukarakteristikute dünaamiliseks mõõtmiseks; kulumõõtur väikese elektrijuhitavusega vedelikele).
4. Reoloogiline mõõteaparatuur (REOSET-tüüpi rotatsioon-viskosiomeetrid vedelikele ja vedelikutaoliste materjalidele; plastomeetrid betoonisegude kontrolliks; viskoossuse ekspresskontrolli mõõteriistad; laboratoorsed kompleksid ainete reoloogiliste karakteristikute mõõtmiseks).
5. Tööstusettevõtete reaktiiv- võimsuse automaatregulaatorid REVAR energiakadude minimeerimiseks.
6. Vektorvoltmeetrilised elektrimõõteriistad ja spektraalanalüsaatorid.
7. Digitaalse arvutustehnika- aparaatuuri sõlmede diagnostikatestid.
8. Optilised signaalide registraatorid TRIOS.
9. Laserside aparaatuurikomplekt.
10. Magnethüdrodünaamilised pumbad sulametallide transpordiks metallurgia- protsessides (koos juhtimis- süsteemidega).
11. Linearmootorid mitmesuguste võimsustele.
12. Mehaaniliste toodete röntgenkontrolli pöördlaud koos juhtimisüsteemiga.
13. Fotoandurite (optoelektronika) komponendid.
14. Universaalne biokatalüütiline reaktor.
15. Sisepõlemismootori õli eelsoojendusese.
16. Tsentrifugaalkiirendi ŽUK-4 materjalide erosioon- nikindluse määramiseks.
17. Separatsioon- ja selektiiv- jahvatuse desintegraator DSL-38.
18. Kõrgemargiline ja eriti kiirelt kivinev põlevkivituhk- portlandtsement ja selle tehnoloogia.

B. Väljatöötamisel olevad seadmed ja tehnoloogiad

1. Elektroonikainseneride automatiseeritud töökoht.
2. Elektroonikakomponentide ja -sõlmede automatiseeritud testimissüsteemid.
3. Satelliit-TV vastuvõttesüsteem olmevajadusiks.
4. Optilised kaugmõõturid lasertehnika baasil.
5. Paljukanaliline elektriliste analoogsignaali registraator.
6. Elektrienergia elektron- arvesti (summeerimisvahendite ja registreerimis- seadistega).
7. Reaktiivvõimsuse kompensatsiooniga elektrikeevitus- agregaat.
8. Alalisvoolu kaarleek-sulatusahju toiteallikas «ES-TA».
9. Valvrobot (mangethüdrodünaamiliste pumpade ja juhtimisüsteemiga).
10. Digitaalsüsteemide automatiseeritud projekteerimis- süsteem.
11. Tsüklodeksstriimide tootmine (tehnoloogia).
12. Polüparafenüleenide tootmine (tehnoloogia).
13. Polükondensatsioonivaikude ja nende baasil puitkom- positsioonide tootmine (tehnoloogia).
14. Liitsegaväetiste ja mikro- elementidega rikastatud mineraalväetiste tootmine (tehnoloogia).
15. Tahkel kütusel töötav keev- kihtkoldega väikekatel.
16. Spetsiaalsed põlevkivituhk- portlandtsementid suure püsivusega — ja pingbe- tooni valmistamiseks.

PROJEKT

TPI RAHVARINDE- ÜHENDUSE PÕHIKIRI

1. TPI Rahvarindeühenduse moodustavad Tallinna Polütehnilises Instituudis tegutsevad Rahvarinde tugirühmad.
2. TPI RRÜ on osa Eestimaa Rahvarindest, tema tegevuse põhimõtted ja eesmärgid on määratud ERR Harta ja üldprogrammiga, samuti käesoleva põhikirja ja TPI RRÜ programmiga.
3. TPI RRÜ taotleb TPI panuse suurendamist Eesti majanduse ja kultuuri arengusse, suuremat avalikkust ja demokraatia põhimõtete täielikumat järgimist TPI õppe- ja teadustöö juhtimises ning instituudi elukorralduse kõrgis valdkondades, kõrgkooli autonoomia elluviimist, üliõpilaste omavalitsuse arendamist, tehnilise kõrghariduse prestiiži tõstmist.
4. TPI RRÜ alguliks on tugirühm, mis moodustatakse valdavalt instituudi kollektiivi liikmetest nende isiklikul algatusel.
5. Tugirühma kuuluvuse TPI RRÜ-sse otsustab tugirühm ise.
6. TPI RRÜ kõrgeim organ on TPI Rahvarinde Üldkoosolek, mis võtab vastu RRÜ programmi ja põhikirja, vabib RRÜ eestseisuse, arutab volikogu või eestseisuse ettepanekul tähtsamaid küsimusi ning võtab neis vastu otsuseid.
7. TPI RRÜ üldkoosolek tuleb kokku volikogu või eestseisuse initsiatiivil vastavalt vajadusele, kuid vähemalt üks kord poolaastas.
8. TPI RRÜ üldkoosolekute vahelisel ajal juhivad RRÜ tegevust volikogu (tugirühmade volinike koosolek) ja eestseisus.
9. TPI RRÜ volikogu:
 - 9.1. arutab TPI RRÜ üldkoosoleku otsuste täitmist, samuti muid RRÜ põhikirjast ja programmist lähtuvaid küsimusi,
 - 9.2. moodustab toimkondi üksikprobleemide lahendamiseks,
 - 9.3. kuulab ära eestseisuse ja toimkondade aruandeid,
 - 9.4. langetab kõigis arutatud küsimustes oma- poolseid otsuseid.
10. TPI RRÜ volikogu tuleb kokku eestseisuse või tugirühmade algatusel vähemalt üks kord kvartalis, volikogu otsused võetakse vastu lahtisel hääletusel vähemalt 2/3 volikogu liikmete «poolt»-hääletega.
11. TPI RRÜ eestseisus valitakse TPI RRÜ üldkoosolekul salajasel hääletusel 7 liikmelisena tähtajaga kaheks aastaks.
12. TPI RRÜ eestseisus:
 - 12.1. korraldab tugirühmade koostööd,
 - 12.2. arendab põhikirjaliste ja programmiliste ülesannete täitmiseks koostööd teiste kõrgkoolide ja muude RR for- meeringutega, samuti riiklike ja ühiskondlike organisatsioonidega TPI-s ja väljaspool instituuti,
 - 12.3. arutab TPI üldkoosoleku ja RRÜ volikogu otsuste täitmist ning muid küsimusi, võtab arutatud küsimustes vastu otsuseid,
 - 12.4. vahendab tugirühma-

dele RR tegevusse puutuvat infot, 12.5. esindab RRÜ-d.

13. TPI RRÜ eestseisuse liikmel on võrdsed õigused, eestseisuse liikmed täidavad eesistuja kohuseid kordamööda.
14. TPI RRÜ eestseisuse eesistuja juhivad TPI üldkoosolekut ja RRÜ volikogu koosolekut.
15. TPI RRÜ volikogu ja eestseisuse otsustel on soovituslik iseloom.
16. TPI RRÜ-l on oma sümbolika.
17. Tugirühmade arvestus toimub RRÜ eestseisuses.
18. TPI RRÜ nimel läbiviidavad aktsioonid toimuvad RRÜ volikogu või eestseisuse sanktsioneerimisel.
19. TPI RRÜ tegevuse lõpetamise otsustab TPI RRÜ üldkoosolek.

Arvamused ja täiendusettepanekud käesoleva põhikirja projekti kohta palume tuua «Tallinna Polütehniku» toimetusse või ruumi III-126-a Jaan Karu.

TPI RAHVARINDEÜHENDUSE PÕHIKIRJA- JA PROGRAMMITOIMKOND

TEADUS IME TEENISTUSSE. EHK MIS ON PMVF «KERMIS»?

Nagu on näidanud meie senine praktika, on teadussaavutuste tootmise evitamine üsna vaevaline protsess.

Maailmapraktikas üheks lühiks teaduse ja tootmise vahel on kujunenud väikeetevõtted. Siinjuures meie vabariigi tööstuse, eelkõige masina- ja aparaadiehituse arengukontseptsiooni, toodangu metallimahu kasutamist silmas pidades näeme kõrgtehnoloogia valdkonnas otstarbeka olevat pulbertehnoloogia (pulbermetallurgia, pulberpindamine) väikeetevõtte (võtete) loomise. Nende väiksem tootmise mastaap võimaldab vastavaid rakendusüritusi läbi viies kiirelt evitada uusi materjale ja tooteid, nende tegevdamismooduseid jms.

Pidades silmas eri ametkondade vajadusi (kohalik tööstus, transport, põllumajandus jt.) pulberdetailide ja toodete ning tegevdamise tehnoloogia järele on loodud Tallinnas Polütehnilise Instituudi, tehase «Ilmarine» ja A. Sommelingi nim. sovhoosi ühisväikefirma «Kermis». Loodud väikefirma «Kermis» põhieesmärkideks on:

- * teadusmahuka pulbertehnoloogia alaste (pulbermetallurgia, leek-, lasma-, detonatsioon- ja ionplasmapindamine), eelkõige TPI väljatöötluste evitamine ja uue toodangu saritootmine.
- * vabariigi ettevõtete vajaduste rahuldamine metallipulberite detailide, detailide ja tööriistade tegevdamise ning kulunud detailide taastamise järele.

Väikefirmat «Kermis» iseloomustavad mõningaid näitajad: * teaduslik-tehnilise toodangu planeeritud maht kuni 500 tuhat rbl. aastas (aastaks 1989 — 150 tuhat rbl.). * aeg täisvõimsuse saavutamiseks — 2 aastat. * töötajate arv kuni 25 inimest.

Üheks väikefirma iseärasuseks tuleb lugeda ka seda, et tegemist on ühista tüüpi ettevõttega — väikefirma väljaarendamine toimub asutajaettevõtete ja tellijate vahenditega. Väikefirma asukohaks oleks sobilik Mustamäe TPI naabruses, kuid TPI juhtkonna praegust seisukohta silmas pidades näeme oma senist perspektiivi väikefirma tootmisbaasi väljaarendamises A. Sommelingi nim. sovhoosi territooriumil.

Töö on kavandatud tellijatega otsepeingute alusel, hind kokkuleppeline. Asjast huvitatuile ainult üks soovitus — astuge ligi. Meie aadress: 200108, Tallinn. Akadeemia tee 1.

P. KULU

PMVF «Kermis» direktori kohusetäitja

AUTOERIALA 30. AASTAPÄEV

AUTOERIALA TPI-S JA AUTOKATEEDER

Käesoleval aastal täitus 30 aastat autoeriala esimest lennust ja ka autokateedri asutamist. Esimene vastuvõtt autoerialale toimus 1954. a. Käesoleval ajal toimub õppetöö päevases osakonnas kahe õppeühikuga ja kaugõppes.

Vastavalt kehtivale õppeplaani on eriala kahe spetsialiseeringuga — autode tehniline eksploatatsioon ja autovedude organiseerimine. Eriala 30. aasta jooksul on olnud kasutusel mitu erinevat õppeplaani. Põhiliselt on uuele õppeplaani üleminek seniini tähendanud vaid mõningaid nihkeid ainete mahtudes ning üksikute moeainete lisandumist. Järgmisest õppeaastast rakenduv õppeplaani sisaldab olulisi uuendusi. Ka saab eriala uue numbriga 15.05, kuigi nimetus «Autod ja autondus» säilib. Olulisema uuendusena väheneb üliõpilaste auditoorne nädalakoormus ligi veerandi võrra. Samal ajal planeerib aga õppeplaan ära ka üliõpilaste individuaalse töö mahu. Väheneb oluliselt selliste iseseisva töö osade nagu kursuseprojektid ja -tööd maht. Viiakse sisse täiendav riigieksam — insenerieksam. Lisaks põhispetsialiseeringule — autode tehnilise eksploatatsioonile, planeeritakse arvestades meie vabariigi vajadusi, juurtada uue õppeplaani ka autovedude organiseerimise ja liikluse organiseerimise spetsialiseeringud.

Õppetöö reaalse eluga sidumine toimub üliõpilastel põhiliselt praktikatel. Autoerialal on õppetöö jooksul kolm praktikat: teise kursuse järel autokonstruktsiooni õppepraktika, kolmanda kursuse järel autotootmise tootmispraktika autotehases ja neljanda kursuse järel inseneripraktika. Tugevat üliõpilaste poolset vastuseisu omab viimastel aastatel vaatomata püüdnud ka osa laboritööd viia läbi ettevõtetes. Seda tingituna nii õppetöö elulisemaks muutmiseks kui ka nii mõnede vajalike seadme puudumisest kateedris.

Erialast õppetööd kateedris viib läbi 8 (alates käesolevast õppeaastast) õppejõudu: dotsendid T. Nirk, M. Lepik, R. Varvas ja R. Sillat, vanemõpetajad tehnikakandidaadid J. Tamm ja J. Lavrentjev ning assistendid P. Zopp ja T. Roosve. Suureks probleemiks on õppejõudude järelkasvu loomine. Madala palga (värske kraadita assistendi 125 rubla on vaid pool keskmisest töötasust meie vabariigis) tõttu on vaja tõelist erialast patriotismi õppejõu ametile truiks jäämiseks. Seda enam, et ka kraadi kaitsmise järel ületab ta palk vaid napilt keskmise. Midagi olulist ei toota selles osas ka 1987. a. kinnitatud kõrgkooli reformimise määruste rakendamine. Laboratoorse baasi hooldamine ja arendamine lasub alates 1964. a. kateedris töötava laborijuhataja T. Kambura väikele meeskonnale.

Autoeriala suhteliselt suure populaarsuse (konkurss juba aastaid kahe lähedane) tõttu on erialal tugev üliõpilaste kontingent — keskmiselt 3...4 kiitusega lõpetanud aastast. Olulise osa õppejõudude tööst (ja ka töötasust) moodustab teadustöö. Uurimistöö osalemine võimaldab andekamatel ja töökamatel üliõpilastel sügavamalt süveneda erialasse ja (lepinguliste uurimistööde korral) saada stipendiumile väikest lisatasu. Käesoleval ajal toimub kateedri uurimistöö automootorite forsseerimise (juhendab M. Lepik), diisli programmeeritava diagnostikaseadme autodunde juurutamise (vanemteadur R. Levett), kahetaktiliste ottomootorite arvutus-aluste väljatöötamise (R. Sillat) ja kütuse kulumõõtjate (T. Nirk) alal.

R. SILLAT

AUTOTRANSPOORDI ARENGUST EESTIS

30 aasta jooksul, mis on möödunud TPI autotranspordi eriala lõpetajate esimesest lennust, on vabariigi rahvamajandus oma käsutusse saanud 882 autoasjanduse spetsialisti. Valdav enamus neist on insenerikutsesele ja erialale ka truiks jäänud ning oma jõukohase panuse autotranspordi arengusse andnud. Olgu siinkohal märgitud, et autotranspordi ja -remonditööstuse, autoinspektsiooni ja teiste sidusvaldkondade juhtiva ja spetsialistide kaadri tuumiku moodustavad TPI lõpetanud autoinsenerid.

Autotranspordi arengu pakilisemad probleemid, millega TPI kasvandikel tuleb tegeleda, on veeremi struktuuri täiustamine, autode tehnilise taseme tõstmine ja nende kasutamise tõhustamine. Neid probleeme teravdavad süvenev kütusekriis, uute autode järsk kallinemine, remondibaasi tehniline mahajäämus ja endiselt paendumatu varustussüsteem.

Võrreldes teiste voolikidega areneb Eesti autotranspord viimase kolme aastakümne jooksul ennaktempo: ligi 6,5 korda suurenes transporditöö maht veoautodel ja bussidel, enam kui 5 korda taksoidel. Üle 85% kogu veoste mahust veetakse käesoleval ajal autodega.

Gaasautode kasutamine ümberorienteerumist automajandite tehnilise teenistuse töös ja kaadriõppes, karmistuvad töö- ja tulekaitse nõuded. Senine autoparki üleviimine gaasile ei ole siiski kavandatud tempos edenenud, tingitult gaasautode ja seadistuskomplekside ebaapiisavast eraldamisest ja gaasitanklate käikuandmise hilinemisest.

Tõhusalt on transpordi kitsaskohtade kõrvaldamisele kaasa aidanud Autotranspordi KTB, kelle poolt konstrueeritud haagised ja poolhaagised, furgoonid, garaaziseadmed, inventar, mootorite elektrisoojenduse süsteemid, voolundid jms. moodustavad kaaluka osa autoremondi tehaste tootmisprogrammides. Tartu Autode Remondi Katsetehase tegevusprofiil on täienev autode seadistamisega tööks haagistega, vedel- ja surugaasi kasutamiseks. Peatselt antakse käiku surugaasiballoonide remondi ja töötlemise jaoskond. Otepää ART nr. 4-s käib uue diiselmootorite remonditsehhi ehitus, mis peab rahuldama kogu vabariigi autoparki vajadused. Kohtla-Järve Autokummi Remonditehases on välja arendatud rehvide taastamise võimsused ka kaugemat perspektiivi silmas pidades, hulganisti on seal kasutusele võetud uue põlvkonna vulkanisaatoreid, pressvorme, karestuspinke ja teisi tehnoloogilisi seadmeid.

Kuid autoremonditööstus kui selline on jõudmas teelahkmele. Täiskomplektsete autode remont on isemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes mõttetu raharaiskamine. Üha teravamalt kerkib päevakorda agregaatide ja väikeagregaatide kvaliteedilt täisväärtusliku remondi kindlustamine. Automajandid tahavad tehastelt veelgi enam saada ajakohaseid seadmeid, inventari ja tööriistu, samuti paljusid varuosi, mida tavalise varustuse korras vähe eraldatakse. On algust tehtud autode, autokere ja agregaatide katselise individuaalremondiga tellijaga igal konkreetsel juhtumil kokkulepitavas kompleksuses ja mahus.

Probleemiks, mis jääb ilmselt alati autotransporditöötajate ette päevakorda, on vajadus tervendada sotsiaalspühholoogilist õhkkonda transpordisfääris, teha viimane inim-sõbralikumaks, vähendada igal võimalusel transpordi kahjuliku mõju elukeskkonnale, inimetele, olme- ja puhketingimustele. Transpordi sotsiaalne suunitlus ja roll peab jääma iga taseme juhtivtöötajate ja

spetsialistide sihivärske tegevuse lipukirjaks eriti nüüd, ettevõtete üleminekul tõelisele isemajandamisele ning IME-programmi väljatöötamisele ja realiseerimisele.

J. ANVELT
ENSV Transpordikomitee teaduslik-tehnilise ja sotsiaalse arengu peavalitsuse juhataja

AUTOTRANSPOORDI JUHTIMISEST

Autotranspordi juhtivad autojuhid. Enamikul neist on üks ülemus, tavaliselt mehaanik, mõnikord ka automajandi juhataja. Need juhid veavad inimesi ja kaupa, mõnikord ka oma huvides õhku. Väiksemat osa autojuhtidest kamanda(s)b ATMM. Need juhid veavad ka inimesi ja kaupa. Õhku peavad nad aga rohkem vedama, sest ka riiklik õhk tahab vedamist.

Mõnedel autojuhtidel polegi ülemust. Nemed peavad teenima elatist ainult iseendale.

Seega ei saa autotranspordi juhtimissüsteemi pidada sugugi täiuslikuks ja samas on liiga palju neid, kes arvavad, et vedada on vaja just nii palju, kui on vaja ning sealjuures lühimat teed pidi. Kui veondures kõik ei austa tonnikilomeetreid, siis teedeasjanduses ei taha paljud aru saada, et teedevõrgu seisukorra parandamisest tähtsam on sinna maetava maksumaksjate raha hulga suurendamine.

Sellelt seisult algas Eesti valitsuse targa juhtimisel vabariigi rahvamajanduse juhtimisstruktuuri ümberkorraldamine. Ministeriumidest meisterdatakse komiteesid. Transpordikomiteega edeneb nii nagu teistegi: istutakse ümber ja vahetatakse silte. On väheke närvi kõi ja purelemist, kel amet kipub käest kaduma, katsub teha koondist.

Koondise «Eesti Maanteed» põhikirjaprojekt on juba valmis. See dokument paistab silma absurdini ulatuva eba-kompetentsusega, olles oma olemuselt aga küüniline katse kindlustada koondise aparadile võimalust ühitada käsmajandust (teedemajandite kamandamine) kasumajandusega (majandite koorimine ja maiustamine riigipiruka kallal).

Automeeste seis on väheke parem. Nemed pole veel näinud koondisse «Eesti Autovedo» mõistetute nimekirja, mida eestikeelses variandis küll serveeritakse assotsiatsiooni või ühenduse. Kui teedeehitajatele tehti koondis järsku ära, siis automehed said viimasel hetkel jaole ja hakkasid jonnima, tahtmata osa saada röömudest koondise rüpes. Praegu näib, et mitmed automajandid on valmis otsustavalt kaitsma oma seaduslikke õigusi ja vastuhakk on levimas ka teedevalitsustes.

Päris rahule on jätud ATMM-i tööstusettevõtted. Süsteemi tööstusjuhid näikse uskuvat tehaste võimesse ära elada ka koondist «Eesti Autoremont» moodustamata. Tahaks loota, et nad selle eest karistatud ei saa. Lõpetuseks püüan olla konstruktiivne:

1. Kuna lõviosa autovedudest on kohalikud, s.t. autod tiirutavad kodu ümbruses, siis pole vedude korraldamiseks vaja keskametkonda.
2. Kuna enamik autojuhte teenivad alalisi kliente, siis pole neil vaja transpordiorganisatsiooni.
3. Seega on otstarbekas anda või müüa autod väikefirmadele, kooperatiividele, erettevõtjatele. Autobaasid kujunegu tasulisteks parklateks, töökodadeks, pesulateks j.n.e.
4. Teedetrusti (-koondise) monopol teedeehituses koos teede valdaja seisundiga ei stimuleeri teedemajanduse

ratsionaalset arendamist. Teed, nagu maad ja veedki, peavad kuuluma rahvale, s.t. rahvasaadikute nõukogude valdusse.

5. Teedemajandid realiseerigu oma teenusi vabalt, vastavalt maksujõulisele nõudlusele. Vabariigi eelarvest makstagu vabariiklikud ja kohalikest eelarvetest kohalike üldkasutatavad teed.
6. Teedemajandite koosseisust väljugu väikefirmadega tootmis- ja teenindusüksused, kes näevad võimalust ise hakkama saada.

VELLO VALLASTE

Loo autorist.

Vello Vallaste lõpetas TPI autotranspordi erialal 1970. aastal ja asus tööle Koeru Autoremonditehasesse. Seal lõpetas ta peainsenerina 1978. a. Pärast aastast tutvumist autodusega kolhoosikorra tingimustes Kirovi-nim. NKK-s jätkus karjäär «Mainoris». 1987. a. lõi ta Nõukogude Liidu esimese konsultatsioonifirma «Mainor-Konsultant» ja sai valitud selle direktoriks.

Vahepeal on V. V. hankinud endale psühholoogidiplomi ja majanduskandidaadi kraadi.

V. V. ei ole suutnud hoiduda poliitilisest tegevusest: 20 aastat tagasi oli ta TPI komsomoli ideoloogiasekretär, nüüd kuulub Rahvarinde Tootjate Ühenduse vanematekogusse.

KAS EESTIMAA LIIKLUSE PÄASTAB IME?

Oigem oleks isegi küsida, kas Eestimaa liikluse päästab ainult ime. Kuulates igahomikust liiklusinfot, tekib pähe mõte — miks tapame kaasmaalasi, küll tahtmatult, aga ikkagi tapame.

Vaatamata mõne aasta eest koostatud liiklusohutuse komplekssprogrammile, kus teadlaste poolt pakuti liiklusohutuse järsku paranemist, on viimastel aastatel olukord hoopiski pidevalt halvenenud.

Kuigi käesoleva aasta liiklusõnnetuste tagajärjed on ligilähedaste 1972. aastale ning sõidukite arv on seejuures mitmekordistunud, teeb olukord tõsist muret.

Raja tagant tulnud külalised märgivad meie liikluse närvilisust, agressiivsust ja eeskätt kaasliiklejate mitteastumist, ühesõnaga liikluskultuuritust.

Viimasel ajal tavatsetakse kõik halb stagnatsioonija arvele kirjutada. Kindlasti on selles oma tõetera, sest me kõik oleme selles kes vähem, kes kauem elanud. Siiani ju ei väärtustatud sisuliselt haritust, kultuuritaset ega inimese intellektuaalseid võimeid.

Rahvamajandus töötas ja töötab kahjuks ka praegu kultustele. Mida rohkem asfaldi maha pandud kasvõi kõrvaltänavatele ning mida kõrgem töövõlljakus ja suurem töötasu. Kuigi odavam ja töövõlljakuse näitajad halvendav teekattes oleva augu remont või fooritsükli reguleerimine tasuvad end halvemat juhul mõne tunniga. Sellise poliitika tagajärjeks on vaatamata liiklusprotsessi kindlustamiseks eraldatavate vahendite suurenemisele transpordikulude jätkuv kiirenev kasv.

Mil viisil siis liikluskultuuri arendamist väljuda?

Elkõige peab ime toimuma inimeses ja kõigepealt just liikluskultuuri tõusu näol. On vaja liikluses arvestada enam teiste liiklejatega. Rajavahetuse võimaldamine või muul viisil hädalise abistamine muudab liikluse sujuvamaks ja ühtlasi ohutumaks.

Või teinegi lihtne reegel «näe ja ole nähtav». Arenenud autoaades sõidetakse ka päeval sisselülitatud lähi- ja päevatudega. Tuleks vast ka meil

sellele üle minna. Igatahes konkreetne samm liikluse ohutumaks muutmisele ja kultuursedki pole kolossaalsed nagu teedeehituses.

Transpordikulude vähendamine peab saama lõppeesmärgiks. Kõigi vahelülide efekti tuleb hinnata lõpptulemi taustal.

Liikluse korraldamise suunitlus peab olema inimesele, ühe või teise liiklejakategooria eelistamine reeglina efekti ei anna. Keskkonnalembesuse peab saama üha suurema tähelepanu objektiks.

Mõjutusvahendid peavad vastama rikkumise ohtlikkusele. Selgemalt peab tööle hakkama majanduslik mõju. Ühtki jalakäijat ei kohuta praegu rublane trahv ja joodikut autojuhti 100 rubla kaotamine. Mõks peab teedemeeste halva töö oma kulul kinni maksma transpordimajand saamata jäänud kasumi näol? IME programmi raames omab liikluse efektiivsuse tõstmine kahtlemata olulist osa.

Ka RAI tegeleb nende küsimustega. Elkõige vajavad IME raames täpsustamist RAI funktsioonid, võimalused autoinspektori töö suunamiseks liikluse korraldamisele, hariduse ja kõrge kvalifikatsiooni ning intellektuaalse taseme väärtustamiseks. Nende ülesannete lahendamiseks vajab autoinspeksioon otsiva vaimuga haritud inimesi.

TPI Autokateeder on selles osas tubli panuse andnud ja loodetavasti annab ka tulevikus.

Paljud autoeriala lõpetajad töötavad autoinspektsioonis. Nii on Vabariiklikus Autoinspektsioonis juhtivtöötajatest pooled ning mitmigi linna või rajooni RAI ülemad TPI Autokateedri kasvandikud.

Loodame, et õnnestub murda Moskva ametkondade vastuseis ja võimaldada ka TPI Autokateedri baasil liikluspetsialistide ettevalmistamine Eestimaa tarvis. Praegune süsteem, kus RAI peab spetsialiste saatma Minski Polütehnilisest Instituudist, ei taga kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide saamist Eestimaa liiklust korraldama.

Otstarbekas oleks tulevaste spetsialistidele osaliseltki koolituse andmine ja juba töötavate liikluspetsialistide kvalifikatsiooni tõstmine arenenud Euroopa riikides, näiteks Soomes.

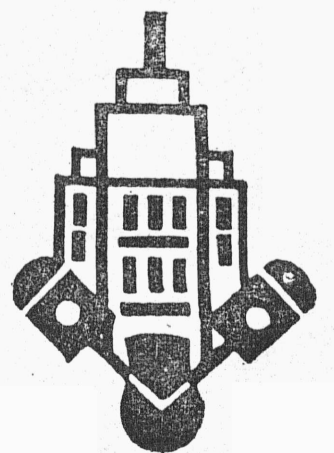
Nagu näeme, on probleeme kuhjaga. Nende lahendamise vajab noorte haritud meeste julget kaasalöömist. Küllap siis toimub ka ime liikluses. Selleks jätkuvat teotahet liikluspetsialistide ettevalmistamisel täismehheikka jõudnud Autokateedri.

HARRI KUUSK

Autoeriala lõpetaja 1972. a. Vabariikliku Autoinspektsiooni teejärelevalve osakonna ülem

Tallinna Autobussikoondises töötab 62 TPI lõpetanut, nende hulgas 28 autotranspordi eriala spetsialisti.

Tallinna Autobussikoondise kollektiiv õnnitleb TPI autotranspordi eriala õppejõude ning üliõpilasi, samuti kõiki selle eriala lõpetanud eriala 30. aastapäeva puhul ning soovib jätkuvat koostööd!

70 AASTAT ELEKTROENERGEETIKA INSENERE TPI-st

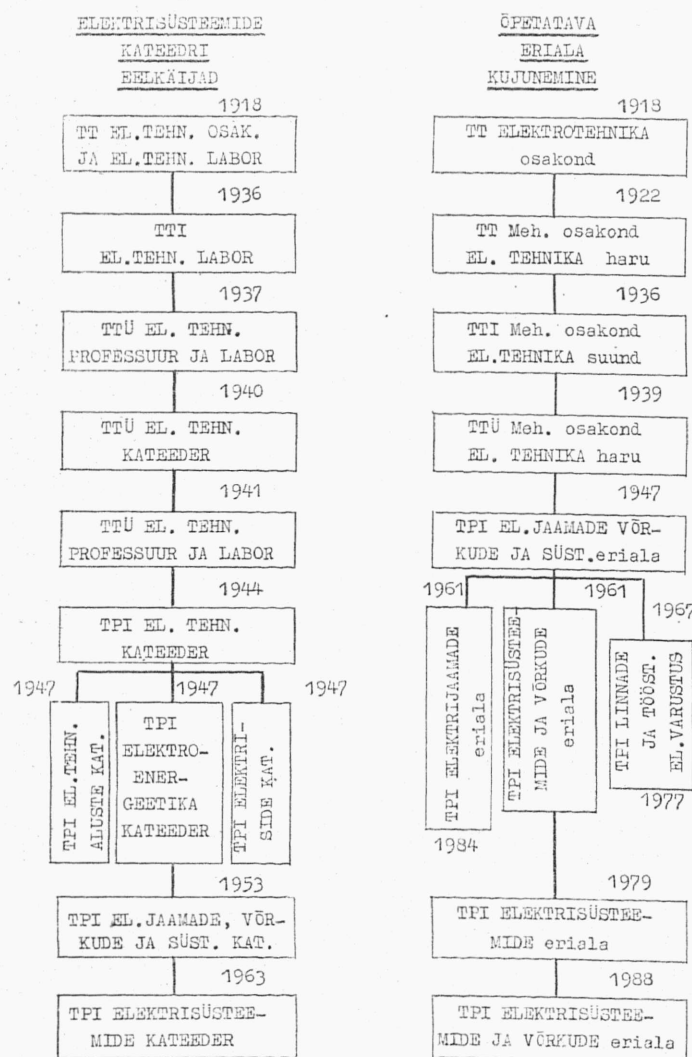
LUGUPEETAVALD ERIALA VILISTLASED!

Võitlus suveräänne, isemajandava ja kõrgesti arenenud Eesti eest on pikk ja vajab meie kõikide abi. Selle käigus tuleb läbi viia mitmeid ulatuslikke poliitilisi ja majanduslikke reforme, vaid tuleb tõsta ka meie maa hariduse, teaduse ja kogu kultuuri taset. Määrava tähtsusega on ime tingimustes omandada kõrghariduse tase. Seepärast tehakse kõik selleks, et kõrgharidusele oleks võimalik saada suurel määral. Vajame kaasaegset hariduse kontseptsiooni, oma sisult peaks kõrgharidus muutuma fundamentaalsemaks ja süsteemsemaks. Kõik pseudoteadmised tuleb otsustavalt kõrvaldada.

TPI-st peab saama suveräänne tehnikaülikool, kellel oleks ka teaduslike kraadide omistamise õigus. Õpetamine kõrgkoolis tuleks muuta individuaalsemaks, sest see võimaldaks pöörata suuremat tähelepanu tippspetsialistide ettevalmistamisele. Seejuures peab õppimine muutuma vabamaks ja resultatiivsemaks. Tähtsa koha kõrgkooli tegevuses peaks omandama inseneride järel- ja ümberõpe, sest seda nõuab elu. Tuleks luua tugevad majanduslikud stiimulid, mis sunnivad inseneri regulaarselt tegelema oma kvalifikatsiooni tõstmisega. Need ja paljud teised kõrgkooli probleemid ootavad lahendamist. Mida tehakse elektrisüsteemide kateedris elektrisüsteemide ja võrkude eriala uutmiseks, sellest lähemalt kokkutulekul.

MATI VALDMA,
elektrisüsteemide kateedri
juhataja

NII SEE ALGAS...

Lühendid plokkisemil:
TT — Tallinna (kõrgem) Tehnikum,
TTI — Tallinna Tehnikainstituut,
TTÜ — Tallinna Tehnikaülikool,
TPI — ikka seesama, meie praegne alma mater.

Kastistiku seadis kokku
TIIT METUSALA

Ins. VILLEM REINOK
meie esimene juhataja
aastal 1918

Dots. MATI VALDMA
meie praegune juhataja
aastal 1988

TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI ETTEPANEKUD IME ENERGETIKA- KONTSEPTSIOONI KOOSTAMISEKS

Elektroenergeetika on Eesti tähtsamaid tööstusharusid. Eesti NSV tööstuse põhifondidest on 21% elektroenergeetikas ja 7% kütusetööstuses. Viimase toodangu põhitarbijateks on põlevkivielektrijaamad.

Aastas toodetakse Eestis 18 TW-h elektrit. Väljastatud elektritootmist (s.o. elektritootmist nn. puhastoodang, kus elektritootmist poolt toodetud energiat on maha arvatud nende omatarve ja kaod elektrivõrkudes) tarbitakse alla poole Eestis, ülejäänud eksporditakse teistesse liiduvabariikidesse, millest osa Leningradi energiasüsteem müüb Soomele.

Lisaks elektritootmistele väljastab energiasüsteem soojusenergiat ja osa põlevkivi põletamisel saadud tuhandeid tonne põllumajanduse tarbeks, viimasel ajal vähesel määral ka ekspordiks Soomele.

Eesti iga elaniku kohta on elektritootmist võimsust üle 2 kW ja toodetakse 11,5 MW-h elektritootmist aastas. Need arvud on umbes 2 korda kõrgemad NSVL keskmistest näitajatest ning vastavad maailma arenenud riikide tasemele. Olemasolevad elektritootmist võimsused võimaldavad rahuldada meie vabariigi vajadusi 2005.—2010. aastani.

Eesti energiasüsteem kuulub NSVL loodeosa ühendenergiasüsteemi ning viimase kaudu NSVL Ühtsesse Energiasüsteemi. Eesti energiasüsteemi tööd korraldab ja juhib tootmis-koondis «Eesti Energia», kes allub NSV Liidu Energeetika ja Elektrotehnika Ministri juhtimisele.

Operatiivselt allub Eesti energiasüsteemi režiimide juhtimine Riias asuvalle NSVL Loodeosa Ühend-Dispetšeri Valitsusele ning see omakorda NSVL Ühtse Energiasüsteemi Kesksis-Dispetšeri Valitsusele Moskvas.

Vaatamata «Eesti Energia» ja tema ettevõtete püüdlikule tööle, kannatab ka vabariigi energetika, nii nagu kogu Eesti majandus, iseseisvuse puudumisega all ning tema tegevus on kammistatud üleliidulise ministrite ühenduse normatiivide ja käskudega.

Elektritootmist müüakse väljapoole vabariiki alla omahinna. Näiteks saanuks «Eesti Energia» 1987. a. naaber-vabariikidelt (Vene NFSV ja Läti NSV) täiendavalt 116 milj. rubl., kui ta oleks neile müünud elektritootmist sama hinnaga, kui Eesti tarbijatele. Lisaks sellele annab Leningradi energiasüsteem Eestist saadava väärtusliku tippkoormuse elektritootmist kompensatsiooniks põhimõtteliselt mitu korda vähem väärtuslikku öise miinimumi elektritootmist.

Elektritootmist (oma)hinnas ei kajastu põlevkivi kui maavara maksumus ega selle kaevandamisest keskkonnale põhjustatud kahju suurus, samuti elektritootmist tootmisest põhjustatud looduse reostamine. On ju Eesti suured elektritootmist oma praeguse tehnilise taseme juures looduse suuremaid saastajaid kahjulike ainetega, millest terve rida on radioaktiivsed. Seetõttu ületab põlevkivielektrijaamade põhjustatud keskkonna radioaktiivne saastamine paljukordselt sama võimsusega normaalselt funktsioneerivate tuumaelektrijaamade oma. Põlevkivi kaevandamisest ja elektritootmist tootmisest tingitud keskkonna kahjustuste suurus võib ulatuda 100 miljoni rublani aastas.

Põhja- ja eriti Kirde-Eesti tööstuses, loodusvarade kasutamisel tuleb üle minna taandarengule, kuna ekstensiivarengu varud on jõudnud looduse koormamise kriitilise piirini ja ühtlasi sotsiaalne infrastruktuur on tugevasti üle koormatud. Mõningad pöördumad ökoloogilised protsessid on juba alanud.

tuda 100 miljoni rublani aastas.

Eesti elektritootmist on füüsiliselt kulunud ja moraalselt vananenud. Selle tõttu halvenevad seadmete tehnilis-majanduslikud näitajad ning väheneb nende töökindlus. Ka Eesti teaduspotentsiaal ei ole käesoleva süsteemi juures leidnud piisavat rakendust Eesti energetika tarbeks, eriti perspektiivuurimuste osas. Eeltoodust lähtudes vajab Eesti energetika funktsioneerimine ja areng põhjalikku reformi.

Eesti energetika probleemid on lahendatavad ainult IME, s.o. täieliku majandusliku suveräänsuse tingimustes, seejuures on põhiesmärkideks: põlevkivi säästlik kasutamine, olemasolevate elektritootmist ja elektrivõrkude rekonstrueerimine, keskkonna saastamise oluline vähendamine ning selle viimine rahvusvaheliste normide piiridesse, energiakadude vähendamine, energia tarbimise kasvu vähendamine tehnoloogia täiustamise ja energiamahuka tööstuse vähendamise arvel, energia kvaliteedi tõstmine ning energiasüsteemi töökindluse ja efektiivsuse suurendamine.

Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja:

1. Allutada «Eesti Energia» Eesti NSV valitsusele, andes talle administratiivse ja majandusliku iseseisvuse.

2. Lähema 20—25 aasta jooksul rahuldada Eesti elektritootmist vajadus olemasolevate elektritootmistega, ilma uusi rajamata. Kuid selleks tuleb need rekonstrueerida, asendades vananenud seadmed uute kaas- aegsete ja varustades tänapäevaste puhastusseadmetega, mis oluliselt vähendaks keskkonna saastamist. Hüdroelektrijaamade ja tuuleelektrijaamade osatähtsus jääb Eestis väikeseks (töenäoliselt alla 1%). Küll aga tuleb uurida taastuvate energiaressursside (ka tuule) ning tuuma- ja termotuumaelektrijaamade kasutamise perspektiive. Töökindlad ja kaas- aegsed tuumaelektrijaamad saastavad loodust radioaktiivsete ainetega (mis ei kogune loomadesse ja taimedesse) oluliselt vähem kui meie põlevkivielektrijaamad. Arendada tuleb ka keskkonnasõbralikku väike-energiat.

3. Välja töötada Balti ja Eesti soojuselektrijaamade rekonstrueerimise projektid, mis vastaksid kaasaja teaduse tasemele. Esmajärjekorras tuleks välja töötada uue põlvkonna katlad ning kaas- aegsed suitsugaaside puhastusseadmed, mis tagaksid elektritootmist töö- vastavuse rahvusvaheliste keskkonnakaitse normidele. Oluliselt tõsta puhastusseadmete kasutamisel töökultuuri.

4. Välja töötada majanduslikult põhjendatud tuha väljastamise proportsioonid ja hinnad ehitusele ja põllumajandusele ning ekspordiks, mis võimaldaks järsult suurendada põlevkivi kompleksset kasutamist.

5. Välja töötada Eesti energiasüsteemi majandamise põhimõtted ning uued tariifid elektritootmist ja soojusenergia müümiseks Eestis. Tariifid peavad olene- ma: 1) tarbija elektrivarustuse töökindlusest, 2) energia kvaliteedist, 3) elektritootmist tarbi-

TALLINNA POLÜTEHNILISE

INSTITUUDI

mise ajast (näiteks kolmeast- meline tariif (maksimum-, miinimum- ja vahepealse koor- muse aeg). Tariifid ei tohi ole- neda tarbija liigist nagu praegu. Samuti tuleb loobuda praegu- sest elektri- ja soojusener- gia kasutamise administratiiv- sest limiteerimisest. Tuleb ette näha trahvide süsteem energia ostu ja müügi lepingute rikku- mise korral.

6. Välja töötada Eesti ener- giasüsteemi koostöö põhimõtted teiste energiasüsteemidega ja energia ostu-müügi tingimused ja tariifid.

7. Välja töötada maksete süs- teem energia tootmise ja üle- kandmise loodust kahjustava mõju korvamiseks, mis stimu- leeriks saastamise vähendamist ja võimaldaks finantseerida mõjusaid keskkonnakaitse meetmeid.

8. Taotleda ka väljaspool Eesti NSV-d paiknevate elektri- jaamade Eestisse kanduvate saastavõrgude piiramist ja maksustamist. Sama kehtib loo- mulikult ka meilt mujale kan- duvate saastavõrgude suhtes.

9. Täiustada Eesti energia- süsteemi administratiivse, teh- nilis-majandusliku ning dipet- šijuhitamisega süsteemi isemajandamise tingimustes.

10. Tagada Eesti energetika funktsioneerimine ja arenda- mine kohaliku tööjõu baasil, vähendades inime töö vajadust.

11. Kehtestada Eestis võõnd- aeg, kuna see võimaldab in- imeste tervise tugevdamise kõr- val vähendada elektritootmist tarbimist tippkoormuse ajal.

12. Tagada energia ratsio- naalne kasutamine majanduses ja olmes, vähendades oluliselt võrgukadusid ja energia eri- kulu. Organiseerida selleks Eestis vajalike seadmete (reaktiivvõimsuse kompenseerimise seadmete automaatregulaatorid, mitme tariifiga arvestid, auto- maatregulaatoritega ventiilid jms.) tootmine.

13. Korraldada Eestis täieli- kult automatiseeritud väikeka- telde tootmine, mis võimalda- vad vähendada energiakadusid ja on tunduvalt keskkonnasõb- ralikumad.

14. Täiustada energetika har- iduse süsteemi, süvendades selles süsteemse lähenemise vii- si, arvutustehnika kasutamise, keskkonnakaitse ja majandam- ise õpetamist ning tagades inseneride, tehnikute ja töö- liste ettevalmistamise vajalikus proportsioonis.

15. Arendada fundamentaal- seid ja rakenduslikke energee- tikauuringuid, mille tulemused oleksid ka eksporditavad välis- maale.

16. Luua ajutine teaduskol- lektiiv IME energetikakont- septsiooni väljatöötamiseks.

17. Soodustada väikeettevõte- te loomist energetika alal ja energetika ning kütusetöös- tuse tarvis vajalike seadmete tootmiseks.

18. Arendada koostööd välis- maaga teaduse, tehnika ja ma- janduse alal. Luua ühisfirmasid, saata inseneri ja teadlasi stažeerima jms.

19. Luua Eesti NSV valitsuse juurde pidevalt tegutsev energee- tikakomitee Eesti energee- tikaprobleemide lahendamiseks.

Tallinna Polütehnilise
Instituudi IME energee-
tikatöörühm:

HENRIK ARRO
KALJU MÖLLER
LEILI MÖLLER
ARVO OTS
HARRY TALLERMO
OLEV TAPUPERE
MATI VALDMA
LEO ÖISPUU

Seoses novembris-detsembris TPI komsomoliorganisatsiooniga läbi viidava aruande- ja valimisperioodiga avab ELKNÜ TPI Komitee uue rubriigi

„AEG ON KÄES OLLA ENDA VASTU AUS“

Oktoobrikuus toimunud ELKNÜ TPI Komitee koosolek oli esimene pärast suvevahe-aega. Suvi oli sel aastal pikk ja kuum (vähemalt Eesti ühiskonnas) ning nii mõndagi on selle suve jooksul muutunud ka meie komsomolielus. ELKNÜ KK esimene sekretär on nüüd Urmas Laanem, kelle kandidatuuri ELKNÜ KK septembripleenumil aset leidnud I sekretäri valimistel toetas paljude teiste seas ka ELKNÜ TPI Komitee. Nüüd on aga kõigi meie kohus toetada igati Urmas Laanemi ja ELKNÜ KK taotlusi ELKNÜ põhikirjalise ja programmilise iseseisvuse saavutamiseks, mis on vältimatu ning ühtlasi ainus reaalne eeldus Eestimaa komsomoliorganisatsiooni kriisiseisundist väljatoomiseks.

Oma koosolekul arutati TPI komsomoliteemide esmalt ühiskondlik-poliitilist situatsiooni Eestis tervikuna ja eraldi ELKNÜ rolli toimuvas. Toetati mitmeid viimasel ajal ajakirjanduses avaldatud ettepanekuid ELKNÜ tulevase iseloomu ja riikliku noorsoopoliitika väljatöötamise osas. Peeti otsustavaks sekkuda käimasolevasse diskussiooni ning avaldada oma ettekujutus Eestimaa ühiskondlik-poliitilistest noorsoo-organisatsioonidest.

Eespool toodust lähtudes leidis ELKNÜ TPI Komitee, et radikaalsed ümberkorraldused on hädavajalikud ka TPI komsomoliorganisatsiooni tegevuses ja sellest tulenevalt kogu TPI üliõpilaselusel. Täpse vastuse küsimusele, milliseks kujuneb TPI komsomoli tegevus ning tema osa meie kõrgkooli tudengite hulgas, peab andma algav aruande-valimisperiood, mis lõpeb detsembri esimesel poolel toimuva TPI komsomoli aruande- ja valimiskonverentsiga (AVK). Sellel AVK-l valitakse ka TPI komsomoliteemide uus koosseis, sealhulgas ELKNÜ TPI Komitee sekretär. Enne tuleb aga novembrikuu jooksul aruande- ja valimiskoosolekul läbi viia kõigis teaduskondades, samuti õpperühmades ning vajadusel kursustel. Mingeid ettekirjutusi ega konkreetseid tähtaegu ei ole. Iga teaduskonna komnoorel peavad ise otsustama, mil viisil nad oma koosolekuid läbi viivad ja mida nad seal arutavad. Samuti tuleb endil paika panna, milliseks kujuneb teaduskonna komsomolibüroo ning kes ja kuidas valitakse teaduskonna komsomolibüroo sekretäriks. Teaduskonna AVK-l tuleb vastavalt esindusnormile valida ka delegaadid TPI AVK-le. See, et valitud delegaadid omaksid tööpoolest kõigi teaduskonna komnoorte usaldusmandati, sõltub jällegi üliõpilastest endast. Igal teaduskonnal on õigus esitada oma kandidaate ELKNÜ TPI Komitee koosseisu ja loomulikult ELKNÜ TPI Komitee sekretäri kohale. Just nende koosolekute ja arutelude käigus peabki selguma, milline on TPI komsomoliorganisatsiooni tulevik ning kui paljusid ja mil määral komsomoli edasine käekäik üldse huvitab. Ideaalvariandina näeb ELKNÜ TPI Komitee olukorda, kus iga teaduskond tuleb TPI AVK-le oma platvormiga, mis eelnevalt on avaldatud näiteks «Tallinna Polütehnikus». TPI lehe veergudel on väga oodatud üldse kõigi tudengite komsomoli ja teisi üliõpilasteorganisatsioonide puudutavad kirjutised. Just nimelt selleks saigi avatud aruande-valimisperioodi kajastav rubriik «Käes on aeg olla enda vastu aus». Diskussiooni avamiseks esitab nimeetatud rubriigis omapoolse nägemuse ajast ka ELKNÜ TPI Komitee.

Aruande-valimisperioodi käigus on ilmselt tegelik arvelolijate hulk. Tõenäoliselt tähendab see vabanemist suurest hulgast mitu masti «surnud hingedest» ehk teisiti sõnaga komunistlikest noortest, kes tegeliku sideme organisatsiooniga on kaotanud.

Andmete kontrollimise käigus selgub ilmselt tegelik arvelolijate hulk. Tõenäoliselt tähendab see vabanemist suurest hulgast mitu masti «surnud hingedest» ehk teisiti sõnaga komunistlikest noortest, kes tegeliku sideme organisatsiooniga on kaotanud.

Eraldi arutati komsomoliteemide koosolekul koostöö võimalusi nende TPI üliõpilastega kes eesti keelt ei valda. Esmajoones on need tudengid, kelle emakeeleks on vene keel. On tähtis, et nemad ei jääks eelseisvast arutelust kõrvale. Ka on väga oluline tunduvalt parandada nimetatud üliõpilaste informeeritust Eestis toimuvast tervikuna. Siin näeb ELKNÜ TPI Komitee üht eeloleva õppeaasta olulist töösuunda. Suuri lootusi selles töös asetame TPI ajalehe venekeelsele numbrile. Samas on esmatähtis võimaluste loomine TPI üliõpilastele eesti keele kiireks omandamiseks. Komsomoliteemide kaasabil alustab TPI-s peatselt selles valdkonnas tööd põhiliselt TPedi tudengitest koosnev üliõpilaskooperatiiv. Lahendab ju eesti keele valdamine suure osas ka kõik erineva informeeritusega seonduvad probleemid.

Väga vajalikuks peeti TPI komsomoliteemide koosolekul kiiret kontaktileidmist esmakursuslastega. Märkimaks selle tööõiguse erilist tähendust, peeti otstarbekaks pöörduda vastsete tipikate poole eraldi üleskutsega, mille samuti avaldame «Tallinna Polütehnikus». Lähemal ajal on samuti kavas läbi viia traditsiooniline seminarlaager esimese kursuse rühmakomsorgidele.

Võttes üldistades kokku kõik arutlused olnud küsimused, leidis ELKNÜ TPI Komitee oma esmase ja põhilise ülesande järgnevatel kuudel olevat aruande-valimisperioodi eduka läbiviimise. Selle perioodi loogiliseks tulemuseks peab saama eeloleval TPI AVK-l uue ELKNÜ TPI Komitee valimine, mis seisaks siis eeldatavasti uutal alustel tegutseva TPI komsomoliorganisatsiooni eesotsas.

Võeti vastu asjakohane otsus. P. S. Kõik, kellel on seoses eelseisva aruande-valimisperioodiga või siis üldse komsomoli ja üliõpilastega tervikuna mingisuguseid küsimusi, ettepanekuid, arvamusi jne., on oodatud TPI komsomoliteemides. Anname hea meelega täpsustatud informatsiooni ning vajaduse korral ka abi.

Leheruumi puudusel avaldame ülejäänud ELKNÜ TPI Komitee poolt esitatud materjalid järgmises lehenumbris.

ELKNÜ TPI komitee toetab igati tudengite taotlusi sõjalise õpetuse ja üliõpilaste tegevteenistusse kutsumise korra selliseks ümberkorraldamiseks, mis tagaks tõeliselt täisväärtusliku kõrghariduse omandamise. On ju see meie üliõpilaste põhieesmärk ja IME teostamise üks vältimatuid eeltingimusi.

KÕRGGKOOI RELVAVABAKS!

Kõik, kellele on kätte sattunud 23. septembril k. a. ilmunud TRÜ leht, on ilmselt lugenud esileheküljel olevat lütkust:

KÕIGILE ÜLIÕPILASTELE JA ÕPPEJÕUDUDELE — ÜLIKOOI RELVAVABAKS!

Et tõsta haridus ühiskonnas tööpoolest väärilisele kohale, on hädavajalik vabaneda mitmest rudimentist. Üliõpilaste-na peame üheks selliseks noorte sõjalist kasvatust.

Peame sõjalist õpetust kui militaarset kasvatust koolides täiesti sobimatuks hariduse üldse ja kõrgema, akadeemilise haridusega eriti.

Sõjalise õpetuse ja armeeteenistuse tõttu kannatab tulevase spetsialisti ettevalmistus: õppeaasta suureneb mahult, üks nädalpäev läheb kaotsi, ülejäänud koormatakse üle. Isemajandav Eesti vajab kõrge erialase kvalifikatsiooniga haritud inimesi, aga mitte poolharitlasi-reservohvitseri.

Liikudes süveneva perestroika tingimustes üldise õiguse riigi poole, ei näe me vajadust ega võimalust tegeleda sõjanduse õppimisega.

Nõuame sõjalise õpetuse tingimusteta kaotamist kõrgkoolides. Samuti nõuame, et lõpetataks üliõpilaste kutsumine armeeteenistusse ja kordusõppustele.

Kutsume kõiki üliõpilasi ja õppejõude üles toetama meie seisukohti, avaldama omi ning ühinema protestis sõjanduse vastu.

ALGATUSRÜHM
«ÜLIKOOI
RELVAVABAKS!»

Me kõik peame võimalikuks ja vajalikuks Isemajandavat Eestit. IME ei saa hakkama kõrgema haridusega insenerita. Tal on vaja tarku mehi ja naisi, kes tunnevad oma tööd ja teevad seda hästi. Meil pole vaja uusi «kõrgemalt poolt» tulevate käskude mugavaid täitjaid.

Õppimine on ainus võimalus targaks saada ja peab kõrvaldama aeglustavad ja segavad takistused sel teel. Nii mõnedki koolipäevad venivad pikaks ja võib sügavalt kahelda, kas tundengi vaim on värske kõige selle pakutava jaoks, mis toob talle viimane paar. Samas on sõjalisele õpetusele varutud terve päev. Ka on sõjalise õpetuse peateesiks ülevalt poolt tulevate käskude täitmine ja oma algatusvõime mahasurumine.

Tuleb lõpetada reservohvitseride-poolharitlaste väljalaskmine kõrgkoolidest, kui on vajadus tegelike majanduse juhtide järgi.

Kutsume TPI üliõpilasi ja õppejõude toetama TRÜ tudengite algatust — kõrgkooli relvavabaks! — ja avaldama oma arvamust.

LA-51

Neljapäeval, 13. oktoobril tekkis TPI-s üksteisest sõltumatult kaks rühmitust, kes taotlesid üht eesmärki — muuta praegu kehtivat sõjalise õpetuse ja üliõpilaste sõjaväekohustuse korda. Ühed tahtsid saavutada olemasoleva parandamist rahulikult teel, teised pidasid vajalikuks oma jõu demonstreerimist ja alustasid kohe järgmisel päeval boikotiga. Boikoti tulemusena tõusis probleem TPI-s otsekohe teravalt päevakorda. On ju üldiselt teada, et üle kogu Nõukogude Liidu on paljud kõrgkoolid ja üliõpilased avaldanud rahulolematust praeguse olukorraga sõjalises õpetuses. Jõuti kokkuleppele kohtuda rektoraadiga esmaspäeval, 17. oktoobril saamaks teada rektori ja kõrgkooli õigusi muuta sõjalise õpetuse õpeplaani jne. Asjast huvitatud tudengeid kogunes tunduvalt rohkem kui esialgu oodati, seepärast toimus kohtumine nõukogu saali asemel aulas. Enne kokkusaamist jõudsid kahe erineva rühmituse esindajad ühisele nõule ning töötasid koos välja esinemisplatvormi.

Kõigepealt tutvustas õppeproktor V. Mikal saalisviibijatele rektoraadi seisukohti, olles põhimõtteliselt nõus, et sõjalisele õpetusele omistatakse praegu kõrgkoolides liiga palju tähtsust. Ent ei TPI juhtkonna ega ka vabariigi hariduskomitee võimuses ei ole antud olukorda muuta. NSV Liidu Hariduskomitee on korduvalt esitanud taotluse, et üliõpilased ei peaks ajateenistust läbi tegema, ent seni tulemuseta.

Seejärel esitasid algatusrühma «TPI relvavabaks!» esindajad oma nõudmiste PROGRAMMI:

1. Sõjaline õpetus kõrgkoolis olgu fakultatiivne — s. o. selle

aine eksamid ja arvestused ei tohi mõjutada tudengi üldist edasijõudmist kõrgkoolis ega stipendiumi suurust.

2. Tudengil, kes pole enne kõrgkooli astumist sõjaväeteenistust läbi teinud, olgu valikuvõimalus: teha läbi sõjalise õpetuse kursuse (seejuures ei tohi üliõpilasi tegevteenistusse võtta) või minna peale lõpetamist üheks aastaks aega teenima.

3. Tsiiviilkaitse kursuse peab olema emakeelse.

Maksimumprogrammis soovivad algatusrühmade liikmed kõrgkooli täielikku demilitariseerimist.

Koosviibimisel said sõna võtta kõik, kellel midagi öelda oli.

Et kõiki tipikaid asjaga kursis viia korraldati teisipäeval, 18. oktoobril vastavasisuline miiting TPI sõjalise kateedris. TPI poolt oli võimendus ja transport, pärast mõningast vaidlust nõustus sõjalise kateeder ka voolu andma.

Kohale oli tulnud umbes kolmsada inimest suure hulga loosungitega: «Parem heaks inseneriks kui «mingisuguseks» ohvitseriks!», «Taome mööga atradeks!», «Pole kohta sõjalisele kõrgkoolis!», «Taotleme sõjalise täielikku likvideerimist!».

Tudengid tutvustasid oma nõudmisi ja edasist tegevuskava: alustatakse koostööd Balti liiduvabariikide, Leningradi, Moskva ja teiste kõrgkoolidega, et esitada ühiselt 15. nov. oma programm NSVL Hariduskomiteele ja Kaitseministeeriumile. Kui neid nõudmisi pole 1. detsembriks täidetud, alustavad kõik liikumisega ühinenud kõrgkoolid sõjalise õpetuse boikoteerimist.

ALGATUSRÜHM
«TPI RELVAVABAKS!»

Kõneleb ENSV sõjakomisari polkovnik Põder, kes peab võimalikuks lõpetada üliõpilaste sõjaväeteenistusse kutsumine aastatel 1991–92.

Pildistanud JÜRI MAISA

ÕNNITLEME

ILMAR EISKOP — 60

Raadiotehnika kateedri vanemteadur Ilmar Eiskop tähistas 5. oktoobril oma 60. sünnipäeva. Juubilari tegevus on TPI-ga seotud 1. septembrist 1959. a. — algselt elektroonika aluste kateedri vanemõpetaja, seejärel 1960. a. automaatika kateedri asutajaliige ja 1966. a. — raadiotehnika kateedri asutajaliikmena. Ta on tehnika-kandidaat 1971. a., dotsent 1974. a. ja 1983. a. töötab TO vanemteaduri kohal. Üheaegselt teaduslik-pedagoogilise tegevusega on tema osavõtul kirjutatu raamatud: «Helitehnika» (1972) ja «Akustika ja helitehnika» (1988), samuti on ta leidnud aega avaldada oma seisukohti ajakirjanduse veergudel paljudes aktuaalsetes küsimustes.

Soovime juubilariile jätkuvat jõudu, tervist ja energiat paljude meie eesotavate ülesannete lahendamisel.

KOLLEEGID

VEEL KORD VÖÖNDIAJAST

Nagu 21. sept. toimunud TPI vööndiaja-üritusel lubatud, hakkas instituudi komsomolikomitee taotlema päevase õppevormi üleviimist vööndiajale. Sellega oli päri ka meie rektor, sest tegu on suhteliselt autonoomse osaga TPI-st. Mingei suhtlemine välismaailmaga on aga paratamatu ja seetõttu, vältimaks õhtuste ning päevaste tudengite loenguruumide kokkulangemist, tunnitavaliste õppejõudude tööajasegadusi jm., alustas komsomolikomitee ettevalmistusi loenguaja muutmiseks umbes oktoobri lõpul. Ootamatu ja rõõmustav teade vööndiaja kehtestamisest kogu Eestis märtsist 1989 «lõvi» organisatsioonide plaanid segi. Sellega seoses avaldab komsomolikomitee arvamus, et üleminek õppetöö algusele kell 9.00 ja, alates 26.03.89, taas kella 8.00-ks ei ole otstabeakas, kuna sellega kaasnevad segadused «kaaluvad üles» üle-Eestilise vööndiaja ootamise.

Kuid loomulikult — kui keegi meiega ei nõustu — tooge välja oma argumentid.

MARGUS SCHULTS
ELKNÜ TPI Komitee

Esmaspäeval, 31. oktoobril
kell 19.00
TPI aulas
Rockiklubi üritus.
Setsioloog N. Meinart kommenteerib uut dokumentaalfilmi NSVL rockmuusikast.
Eelilmastus!!!

TAHVO KAMBURA — 60

22. oktoobri saab 60-aastaseks autokateedri laboratooriumijuhataja Tahvo Kambura. Töömehe staaži on tal 41 aastat. TPI-s läheb tal 25. tööaasta. T. Kambura rikkalikest autohoolduse ja remondialastest kogemustest on suur abi mitte ainult autokateedri perele, vaid ka väga paljudele instituudi autoomanikele.

Tahvo on väga sõbralik ja abivalmis kõigi meie vastu, aga vahetevahel kui keegi või miski teda välja vihastab, ilmneb temas tõeline soomlase iseloom ja siis ei tahaks küll temaga kokku sattuda. Kuid sellistel harvadel juhtudel on alati tõsine põhjus ja Tahvo käramine õigustatud.

Autokateedri pere soovib Tahvo Kamburale palju õnne ja tervist ja loodab, et selle sooviga ühinevad paljud nii meil instituudis kui ka väljastpoolt TPI-d.

KOLLEEGID

ÜHING «TEADUS» KUTSUB LOENGULE

«EESTI RAHVUSKULTUURI ISESEISVUMISEST AASTATEL 1918—1940»

27.10.88
«Ühiskondliku mõtte areng Eesti Vabariigis.»
Toomas Haug

24.11.88
«Kunstipoliitika Eesti Vabariigi algaastail.»
Eha Komissarov

22.12.88
«Eesti Vabariigi aegsed monumendid, mälestusmärgid, ausambad.»
Tiina Pikamäe

26.01.89
«20.—30. a. Eesti arhitektuur ja ruumikujundus.»
Mart Kalm

23.02.89
««Pallase» koolkond.»
Tiina Abel

23.03.89
«Iseseisvuvu Eesti tarbekaunisti arengu jooni ja vähiskontakte.»
Kaalü Kirne

Loengud toimuvad:
aud. A VI 121.
Algus kell 16.30.
Abonemendi hind 3 rubl.
Abonemendid müügil ühingu «Teadus»
A V 139. Info tel. 53 23 29.

INFO

«AVE» ALUSTAB UUT HOOAEGA

Oli konstitutsioonipüha lõuna-aeg, kui Põhja Kõrgepingevõrkude Aegviidu puhkebaasi saatus seltsi aktiiv arutamaks uue hooajaga kaasnevat probleemi. Esimesel päeval oli meil küll korporatsiooni «Leola» liige Arnold Iirak, kes andis ülevaate korporatsiooni eilsest ja tänasest päevast. Detailsematele küsimustele aitas vastuseid leida seltsi liige Tiit Metsala, kes osas samaaegselt ka kateedri õppejõud. Tema on ka sirklimärgi autor. Lisaks sirklimärgile töötati välja lipu ja seltsi värvide kasutamise statuut ja määrati esialgselt ka seltsi värvid. Esialgselt, sest need peab kinnitama lõplikult üldkoosolek. Samas arutati ka vilistlaste kaasamise võimalust ja vorme ning koostöö võimalust teiste üliõpilasorganisatsioonidega, nii uute kui vanadega. Peale kosutatavat lõunat jätkati juba suuremas koosseisus, kuna kohale saabusid PKV direktor Aleksander Moltzar ning sama ettevõtte personaliteenistuse juht Raivo Hella. Nende abiga lahendatud küsimuste hulgas võib esile tuua ujumistunni kasutusvõimaluse 54. keskkoolis, õppepolügooni valmimise juba novembri keskel, PKV igasuguse abi tagamise nii seltsi tegevusele kui ka kateedri ja seda eriti materiaal-tehnilise baasi uuendamisel. Sügisene esimene ühisüritus otsustati korraldada novembri algul ja sedapuhku Pärnumaal.

Esimene seminarpäev lõppes ühise saunasõiguga, et järgmisel päeval järele võtta peaga jätkata.

Laupäev möödus seltsi siseküsimuste arutluses. Uus hooaeg peaks kaasa tooma muudatusi juhatuses ja seltsi liikmete vastuvõtukorras. Täpsemalt selgub see aga 26. oktoobril, mis on planeeritud üldkoosolekupäevaks. Siis kinnitatakse lõplikult seltsi liikmeskond ja võetakse vastu seltsi rebaseid, kel on lootus saada täisõiguslikuks liikmeks kevadisel ristimisel.

Pühapäeval saabusid kohale seltsi liikmetest kateedri õppejõud, nende hulgas ka dekaan Olev Tapupere ja kateedrijuhataja Mati Valdma. Selle päeva põhiprobleemideks olid kateedri juubeli tähistamine ja reklaami osa seltsi tegevuses.

Enne lõunasööki tehti lühikokkuvõtte seminarist, kus tõdeti, et seminar on igati korraldatud ja eesootav suv, aga samas väga huvitav töö ja palju toremaid üritusi, sportlikke, meelelahutuslikke kui ka akadeemilise sisuga.

TÖNU JANSON
«AVE» seltsi president

Selle koka peal peaks olema «AVE» seltsi lipp: kollane—must—valge.

Trükitehnilistel põhjustel palume kasutada lugejatel siin oma ettekujutusvõimet.

FLOREAT CRESCAT AVE!

ÕITSEGU, KASVAGU AVE!

LIBRARIA

Üliõpilane & kirjandus

Lundis Rootsimaal elab eesti kirjanduse Grand Old Man, arbuja luules ja romaanides, esseist ja kirjandusloolane, novellist ja dramaturg, kirjastaja ja kirjandussildade ehitaja BERNARD KANGRO. Septembris sai ta 78 aastaseks. B.K. on kirjanik, kelle töövoimet ja viljakust enamus selle aastasaja eesti kirjanikke kadestada võivad. Peaaegu samavõrd võib kadestada tema ainetundmist ning rikkast ja head eesti keelt, mis üliviljakatele tavaliselt omane ei ole. Pakume TP lugejatele «kaubaprooviks» kaks B.K. luuletust äsjailmunud 17-ndast luulekogust «Hingetuisk. Jääminek» (Lund, Eesti Kirjanike Kooperatiiv, 1988).

A.-M. H.

Tõetsimisest

Kõigis aegade tõe tina miskit ei loe. Valedelalhe põhja kaotab ustavaim kippergi loodiva loe.

Üle luhtunud kootuste laotab tõetsija lõputul teel vana kulunud kuue, halli, ulgumerele kaob.

Seisame täna kas tõesti uute aegade eel? Vahest vastse, veel kõrgema valed müüri keegi me ümber laob?

Meeleta lootus

Alati on tammis kitsuke pragu, ükskord lootus kust läbi murrab vabastav vesi, maailma lunastav voolus.

Alati on teadmatus müüris tilluke lõhe, kuhu juurdub ühel kevadel õrn sinikellukas.

Hea on seda teada, uskuda.

SÜGISETUUL ULUB MAJADE VAHEL, katkeb su üksluiste mõtete ahel, tuul paiskab uksti ja väravaid lahti, paigale jääda ei ole tal mahti. Jäävust ei ole, kõik tuulest on viidud, istud ja korrastad sasiitud tüübu, tõusuks ja lennuks ei jätku sul jõudu, kõssitad, süda täis seisamise õudu. Aimu sul pole, mis tulemas ees, tühjad ja külmad on rajad ning teed, lahendus kõigele paistab vaid üks, lahti on kõigi jaoks Hadese uks.

TÖNU TOMBERG

Joonistanud INDREK PRODEL

«TALLINNA POLÜTEHNİK»
«ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Trükikoda «Õhisela», Tallinn, Pihk t. 44/42. Organ partkoma, rektorata, komiteeta komsomola ja profkoma Tallinnского ордена Трудового Красного Знамени политехнического института. «Таллинский политехникум». Типография «Õhisela», Pihk, 40/42. Toimetuse aadress: 200108, Tallinn, Ehitajate tee 5, TPI, 3. hoone, tuba 204. Tel. 537-251. Aadress redaktsion: 200008, Tallinn, Эжытатятее, 5, ТПИ, 3 корпус, комната 204, тел. 537-251.

Tel. nr. 2488
MB-06701

Vastutav toimetaja
R. MIKENBERG